

El tercer bloc del material es limita a presentar les solucions del bloc anterior. Tanmateix, algunes activitats poden tenir una resposta no unívoca o oberta; en aquests casos, la clau exposa solucions possibles o remet a un repàs de la teoria.

El bloc d'activitats de síntesi permet comprovar, en certa mesura, el grau d'assoliment dels continguts per part de l'alumne. En aquest sentit, les activitats que s'hi proposen responen als objectius de cada unitat i se centren en el text treballat.

La presentació adoptada pel material del curs a distància permet que l'aprenent organitzi l'estudi de la llengua segons les seves necessitats. Així, l'aprenent interessat en la part teòrica començarà el treball per aquest bloc i en podrà assegurar el coneixement amb la pràctica de les activitats. D'altra banda, l'aprenent amb coneixements lingüístics més consolidats es pot remetre directament al bloc d'activitats i complementar la seva formació amb el bloc de teoria.

Els destinataris són catalanoparlants majors de 18 anys que vulguin assolir un nivell de suficiència en llengua catalana.

El tutor té la funció de guiar, d'assessorar i d'ajudar l'alumne a solucionar els dubtes i problemes que es puguin plantejar en el procés d'aprenentatge. Les tutories individuals serviran per resoldre aspectes d'autoaprenentatge i les tutories col·lectives per presentar materials, oferir informació complementària i resoldre dubtes de tipus general.

La temporalització del curs depèn dels centres que ofereixin el curs i de la voluntat i disponibilitat dels alumnes. Orientativament es proposa una durada de 15 dies per unitat i un trimestre o un quadrimestre per a cada un dels graus d'aprenentatge, segons les necessitats organitzatives dels centres.

Al final de cada període (grau) hi haurà una prova d'assoliment.

En finalitzar els sis graus els alumnes hauran adquirit els coneixements del nivell de suficiència i podran presentar-se a les proves del nivell C de la Junta Permanent de Català.

Destinatari i tutories

Una nova modalitat d'aprenentatge: l'experimentació a la Terra Alta i a la Garrotxa

El període 1996-97 dels cursos de català per a adults ha presentat per primer cop l'oferta d'ensenyament a distància. Alguns serveis locals i comarcals del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL) ja van obrir el passat mes d'octubre de 1996 la inscripció oficial per a alumnes del mòdul S1 (elemental per a catalanoparlants) i al febrer és previst que s'ampliï l'oferta a l'S2.

Tot i que l'ensenyament a distància arrenca d'antic (només cal recordar els tradicionals cursos per correspondència), no per això aquesta modalitat d'aprenentatge ha deixat de tenir vigència, tot al contrari. La implantació de cursos multimèdia com el *Digui, digui...*, a la dècada dels vuitanta, ja va representar un avenç molt important per a l'aprenentatge de la llengua per als no catalanoparlants, que ara, amb aquesta

Didàctica

Autors

Teresa Planagumà
Servei Comarcal de Català de la
Garrotxa
Jordi Duran
Servei Comarcal de Català de la
Terra Alta

modalitat que ens ocupa, s'ha d'aprofundir.

La introducció dels cursos de català a distància s'efectua de mica en mica i després d'haver-se experimentat amb uns pocs alumnes a diverses zones del país, com ara la Garrotxa i la Terra Alta, unes comarques on, per motius bàsicament demogràfics, es fa difícil l'obertura de cursos presencials en molts dels seus municipis.

Si bé entre les dues contrades esmentades hi ha diferències notables —una és al nord i al cor de les comarques gironines i l'altra al sud fent frontera amb l'Aragó—, ambdues tenen també punts de similitud ja que disposen d'un elevat nombre de municipis de menys d'un miler d'habitants i un percentatge de població catalanoparlant superior a la mitjana del Principat. D'altra banda, mentre que a la Garrotxa hi ha un nucli urbà important, Olot i la seva rodalia, la Terra Alta és totalment rural.

Els cursos de català per a adults presencials es van començar a organitzar a la dècada dels setanta a Olot (uns 27.000 habitants) i la seva comarca (19.347 habitants). A la capital de la Garrotxa encara hi ha demanda, amb l'assistència d'alguns alumnes de poblacions veïnes, però a la majoria de la resta de municipis es fa difícil arribar al mínim d'inscrits per obrir un curs per la seva baixa demografia i perquè molts adults ja s'han format en nivells baixos de català. Tot i això, un estudi realitzat l'any 1994 pel Consell Comarcal de la Garrotxa detectava una gran demanda de formació lingüística per part dels adults.

A la Terra Alta (12.571 habitants), només a Gandesa (2.661 habitants) hi ha suficient demanda per obrir un curs presencial de català per a adults de nivell mitjà. El nivell elemental no disposa d'un nombre suficient d'alumnes a la contrada per organitzar un curs presencial, si bé sempre hi ha un grup limitat de persones interessades a seguir el de nivell B o els de nivells S1 i S2. En els últims anys s'ha intentat cobrir aquesta demanda fent cursos amb un baix nivell d'inscripció a la població de Batea (1.986 habitants), als quals assistien alumnes de diverses localitats.

Per poder conjuminar totes aquestes circumstàncies i per facilitar l'accés a l'ensenyament al major nombre de persones possible, el curs a distància pot ser una bona solució que ha de permetre oferir una formació de llengua adequada al nivell i a les necessitats d'aquelles persones que per motius geogràfics, però també per qüesti-

ons personals, laborals o de qualsevol altre tipus, no poden assistir a un curs tradicional.

Prova pilot

A començaments de l'any 1996 s'inicià l'experimentació dels materials del curs S1 a distància amb alumnat real, si bé els aprenents sabien d'antuvi que participaven en una experiència pilot. A la Garrotxa van seguir el curs un alumne de Besalú i un altre de Sant Jaume de Llierca. A la Terra Alta foren dos alumnes de Batea i un de Gandesa.

El curs s'inicià amb una primera reunió entre els alumnes i el tutor (en aquest cas els respectius tècnics dels serveis comarcals del CPNL) de presa de contacte per tal de presentar els materials i d'establir un calendari, tot i que, com que es tracta d'un curs a distància, el seu seguiment per part de l'alumne sempre és opcional. Es destinaren dues setmanes a treballar cadascuna de les cinc unitats en què s'estructura el curs. Els alumnes s'havien d'organitzar per treballar els continguts teòrics i unes activitats que ells mateixos podien autocorregir-se. Al final de cada unitat els aprenents realitzaven uns exercicis de síntesi que feien arribar, si volien, al tutor perquè els corregís, i si calia es comentaven certs aspectes per seguir el procés d'aprenentatge.

L'alumnat tenia l'opció de trucar al tutor per fer consultes, comentaris, sol·licitar aclariments, materials, etc. Aquesta intercomunicació era del tot necessària en l'experimentació perquè totes les qüestions que es plantejaven podien servir posteriorment per millorar els materials, l'organització del curs o el mètode, ja que tant l'alumne com el tutor n'aprenien. Aquesta relació alumne/tutor fou desigual perquè l'ensenyament a distància és flexible i permet a l'aprenent l'opció de seguir el ritme i les premisses marcades pel disseny del curs o de realitzar l'aprenentatge a la mida de les seves necessitats.

Cap a la meitat del curs, passat aproximadament un mes i mig de la primera reunió, va tenir lloc una sessió de seguiment que va servir per mantenir el contacte i comentar aspectes sobre el material, resoldre dubtes sobre els continguts del curs, aclarir qüestions terminològiques i comentar de manera personalitzada aquells aspectes més problemàtics que el tutor havia

detectat en la correcció de les activitats de seguiment de cada alumne.

Al final del quadrimestre va tenir lloc la prova d'assoliment del curs amb bons resultats per part dels cinc alumnes, els quals superaren el nivell S1 i quedaren a l'espera de poder seguir el mòdul S2 tan bon punt l'oferta de cursos del CPNL ho permetés.

Els materials

En tractar-se d'un curs amb absència de professor, la motivació de l'alumnat només es pot estimular mitjançant la presentació d'uns materials clars, planers i amb els quals l'alumne se senti segur. L'estructuració dels materials emprats en la prova pilot del curs S1 no difereix gaire de l'actual. El fet que la relació de continguts teòrics i pràctics sigui bona fa que la progressió de l'aprenentatge sigui adequada.

L'abundància d'exercicis al final de cadascuna de les cinc unitats d'estudi és un dels factors que més valoraren els alumnes perquè això els permetia consolidar els conceptes i els continguts expressats en la part teòrica de les unitats de treball. Cal dir que aquests exercicis disposen de la corresponent clau de correcció que permet a l'aprenent conèixer els errors i els encerts que comet en cada moment.

En tractar-se del curs S1, el més elemental dels sis graus del Programa de llengua catalana del nivell de suficiència, es van detectar en els materials alguns problemes amb la terminologia emprada. Calia llimar el llenguatge i fer un esforç per posar-lo a l'abast d'aprenents poc familiaritzats amb la terminologia de la lingüística, ja que l'alumne no disposava d'un professor a la vora a qui consultar el significat d'un terme no comprès.

A banda dels materials escrits (aspectes teòrics i activitats pràctiques), també hi ha una part audiovisual (vídeo i cinta de casset) per resoldre els exercicis relacionats amb qüestions fonètiques i de la llengua oral.

Cal fer notar que l'experiència és primerenca i que el rodatge dels materials serà fonamental per poder fixar el model definitiu de l'activitat. Aquests materials, eina bàsica del sistema, actualment tenen unes mancances formals evidents que caldrà resoldre a mesura que se superi la primera fase d'implantació i es comprovi el seu funcionament en els diversos nivells de la programació.

Un altre aspecte que caldrà tenir en compte, si realment hi ha una aposta decidida per impulsar els cursos a distància, és la formació específica dels tutors que d'ara endavant hauran d'assumir un volum creixent d'alumnat a mesura que l'oferta s'ampliï a nivells superiors.

Conclusions

Amb els cursos a distància, l'ensenyament del català a adults guanya una eina que ha de servir per satisfer les necessitats d'un important segment de potencials alumnes que fins ara s'han vist marginats, per múltiples raons, de l'oferta general de cursos presencials.

La universalització i la popularització de les noves tecnologies hauria de permetre, a curt o mig termini, d'eixamplar encara més les possibilitats d'aquest ensenyament a distància, amb la incorporació de més recursos que permetessin a cadascú trobar el sistema més adequat per aprendre la llengua. Una via que ja s'ha començat a obrir amb la introducció a la xarxa Internet de les fitxes de les aules d'autoaprenentatge.

En definitiva, es tracta d'una bona eina d'ensenyament del català amb moltes possibilitats de desenvolupament. Tot i això, aquesta oferta s'ha d'entendre com una opció complementària dins del variat ventall de modalitats ja existents per a l'aprenentatge de la llengua, i de cap manera la seva generalització i extensió no hauria de fer perdre el protagonisme a l'ensenyament presencial.

